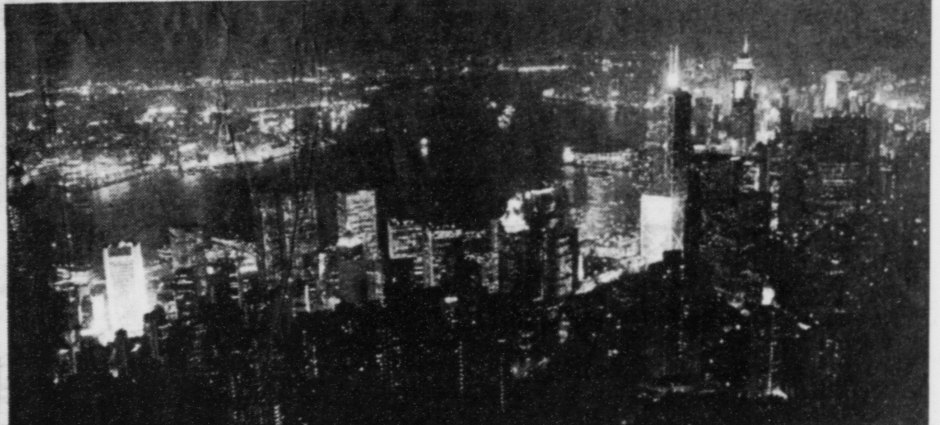

Myndirnar sýna menninguna Hongkong. Fylgir tíðindablaðið sönnunir myndir emma kinesiska fiskibýgd í seinasta öld og hversu býurinn hefur mænt seg.

Íbúgvarnir í Hongkong:

Hava altíð fótað sær...

Gjögnum söguna hava íbúgvarnirí Hongkong prógvað, at teir ekki bert hava havt evnini at fóta sær, men eisini at teir duga at skapa trívna undir nýggjum umstøðum

EFTIR JÚSTINUS LEIVSSON EIDESGAARD

Sosíalurín Singapore: Kendi amerikanski búskaparfrøðingur Alvin Rabushka gav í 1979 út bóka »Hongkong: a Study in Economic Freedom.« Í bókini hálovaði hann tí vanliga Hongkongaranum sum reinasta útgávan av homo economicus.

Hongkong er býurinn, har dreyrnir hjá tí sum er sannfærdur um fríar marknaðarkrefur, ganga út. Eitt klassiskt dømi um, hvussu larmandi stovnar og rætti íblásturin kann fáa tað privata vinnulívið at størtrívast innan fyrri bert nakrar fjarfíkilometrar av naknum og sundurrivnum heggjum. Ein búskaparlig stórmakt, ein handilslig stórmakt og ein glitrandi metropol.

Tað hevur ikki tikið langa tíð at byggja henda stað.

Gjögnum bert fá ættarlið er Hongkong vorðin til tað hann er í dag. Størsta partin av tíðini Hongkong hevur verið undir bretskum valdi, ella 156 ár sum bretskt hjáland, hava meginparturin av íbúgvunum í Hongkong verið fátækir, sætt við vesturlendskum brillum. Meira enn 90 prosent av íbúgvunum eru flóttafólk úr móturlandinum Kina.

Í Hongkong stríðast tey og tey krevja ikki meira enn at sleppa at arbeiða við teirra forrættningum í frið og náðum. Frá at hava verið heilt vanlig fátæk fólk hevur tað eydnast nøkrum av teimum at byggja figgarligar stórfyrirøkur. Næstriðast maðurin í Hongkong, milliaderurinn (í dollaram, blóm.) Li Ka-shing, byrjaði við at gera plastic blómur. Stovnarin av kendi klædnafyrirøkuni Giordano, Jimmy Lai, sum eisini eigur nógv í fjølmíðlum byrjaði eisini

í tí smáa. Tá hann var í tjúgunum var hann stjóri á eini litlari klædnaverksmiðju. Stóri reiðarin og idnaðarmaðurin Sir Yue Kong Pao byrjaði fimtiárunum við bert einum lítlum skipi. Milliðnir av øðrum hava togað seg frá fátæk til tygn. Nógv bóru skjótt at. »Hann kom higar fyrri fimm árum síðan við einum kufferti í hond og nú er hann milliðnir.« Hetta er ein av teimum kentu kliche'um í Hongkong.

Gjögnum mong tiggju-áraskeið er andlit á Hongkong broytt. Ymiskar útgávur komu og fóru. Í farnu öld er var dapra tíðarskeiðið við opiums handlinum og stríðnum av hesum. Í hesum tíðarskeiði verður Hongkong kallað »house og bad fame« og tað merkir á forøyskum »húsið við ringum orði á sær«. Tað var í hesum tíðarskeiði at bretsirí hongks, eitt nú Jardine, Swire og Hutchison samskipaðu teirra sera gevandi Kina handil. Undir seinna heimsbardaga endavendu japan býnum. Aftan á seinna heimsbardaga, tá kinverska kollveltingin var í heddini gjørdist byrurin kendur sum eitt savningarstað fyrri kinesiskum flóttafólki. Ejin

býur við tilvildarlíggum og lógleysum búsetingum, smáhandlum, smugling, mutri og veseldømi.

Menningin í stigum

Í seksti árunum spenti Hongkong seg út sum ein virkin havn og sum ein miðstöð fyrri lottum idnaði, eitt nú leikutoy, plastic, elektronik og fyrri hópframléiddum klæðum. Innan klædnaframleiðslu gjørdist Hongkong ein av teim størstu í heiminum.

Sekstiárin kundu av røttum kallast ári tá fríu marknaðarkreftirnar rættuliga fingi fótin fyrri seg, har tú kundi fáa vinning, bert tú hevði hugflogið í lagið. Onki var sum stóð í vegin. Her kundi tú vinna pening samstundis sum íbúgvarnir hugdu háðandi eftir vesturlendsku velferðarsamfeløgum. Tú var tí egin eydnusmiður. Tú skuldi bert ikki liggja samfelagnum til last.

Eydnan á handilsliga økinum fœddi eisini eina størri miðalstætt og henda kravdi størri almennar tenastur. Sjeytiárin verða í dag rokna sum ári har sosialu viðurskiftini broyttust til tað bæt. Abøturnar skyldast í stórum, at idni bretska guvernørin Mur-

ray Maclehouse sat við røðrið hetta tíðarskeið. Hann er í dag tann mest virdi at øllum teim bretska guvernørnum seinastu 156 árin, har Hongkong hevur verið bretskt hjáland.

Gjögnum hetta tíðarskeið vóru ógílgar upphæddir nýttar at betra um veganetið, byggja orkuverk, reinsiverk til vatn, bøta um útbúgvingskipanina og heilsuverkið. Týðningarmest av øllum, sjeytiárin verð kend sum ári, tá vanligi borgarin fekk betri bústaðir. Ein rúgva av størum íbúðarblokkum kom í staðin fyrri gomlu kinversku húsin, sum vóru í sera ringum standi. Í hesum tíðarskeiði var eisini rættuliga farið í herna móti korrupsiónini.

Nú infrastruktururin var broyttur og komin á eitt nútímans stæði, so var Hongkong eisini tilreiðar at vaksa seg til máttmikla býin, hann er í dag. Fyrst í áttatiárunum var Hongkong ikki bert kendur fyrri bliga klædnahandilin, eisini tann dýra og býurinn menti seg til at veita nýggjar tenstur. Ein banka og figgjarmiðdeput við tí næststørstu havnini í Asiu. Ein miðstöð fyrri marketing og figgjarligari

ráðgeving. ein høvudsstaður í Asiu fyrri films, tónleika og mótaframleiðslu. Kendasti ferðamannabýurinn í øllum Asiu, ein fundar og framsýningarbýur og ein miðstöð fyrri altjóða handilsfyrirøkum.

Men meginparturin av figgarliga virkseminum var ríkið av vesturlendskum fløgum, ið eisini var størsti marknaðurin hjá Hongkong. Teir máttmiklastu í hjálandinum vóru framvegis teir bretska vinnulivsmenninir búsitandi í Hongkong og vanliga kallaðir hongks. Hesir áttu ikki bert stórar ognir í Hongkong, men fingi eisini fyrimunir av monopolinum, sum bretar høvdu á eitt nú fløgerðslu, telesamskifti o.s.v.

Tá avtalan um framtíðina hjá Hongkong varð undirskrivað í 1984 millum bretar og kinverjar var samfelagið í býnum rættuliga skorðið eftir vesturlendskum leisti. Hóast hetta, so hevur Hongkong altíð síðan kollveltingin byrjaði, verið vindeyga inn í tað stóra og mangan mystiska Kina. At Kina byrjaði at gloppa dymar fyrri fríari búskapi seinast í sjeytiárunum fekk eisini ávirkar á Hongkong, í minsta lagi í trimum førum.